

בעזה"ש"י"ת

גלי מסכתא תלמוד ירושלמי

מסכת ברכות

עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]

מיועד לאלו שלמדו הסוגיא

לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

פ"ח אלו דברים

הלכה א' (נו: - נו:)

לב"ש קידוש ואח"כ יין [קידוש גורם ליין, חיוב קידוש קדם]
לב"ה יין ואח"כ קידוש [יין גורם לקידוש, תדיר קודם]

לר' יוסי לכו"ע יין קודם הבדלה [הבדלה לא גורם (פ"מ) - עיקרה בתפלה, חרדים - הקדושה שיצאה גרמה, בי' - מבדילין על שכר, תדיר]

לר' מנא לכו"ע הבדלה קודם [חיובה קדם, יין לא גורם] לחרדים כשאין לו נר

עיקר קידוש של יין משא"כ הבדלה

ובמקום שאין יין יוצאין קידוש במעין שבע מהש"ץ (לחרדים באינו בקי),

חרדים - ולר' יודן סוף פ"ז יקדש על פת

יש כוס אחד - לב"ש יין שלאחר מזון קודם לברכת המזון [שלא ישכח הברכה קטנה אחר ברהמ"ז],
ולב"ה להיפך

כשחייב גם בקידוש לב"ש יברך ברהמ"ז - קידוש - יין [אינו שוכח דממתין לקידוש]

ולב"ה מברך ברהמ"ז - יין - קידוש

כשחייב בהבדלה לר"י בתוספתא ברהמ"ז - יין - נר ובשמים (תלוי במח' ב"ש וב"ה) - הבדלה,

למשנה לב"ה נר - בשמים - ברהמ"ז - יין - הבדלה [רשב"ם - קידוש עדיף מהבדלה, שלא

יראה שבת כמשאוי, לא תכבה נר כשיש לו יין (פ"מ) - שומרה בזמן שתופס הכוס,

חרדים ורידב"ז - עשיר הוא ויש שמן רב, בי' - דהכין נר לסעודה)

בי' לב"ש יין - נר - ברהמ"ז - בשמים - הבדלה

יו"ט במוצאי שבת : רב ור' יוחנן - יקנ"ה (סוכה, זמן)

ר' חנינא ושמואל - ינה"ק [שמא הנר תכבה, מלויין מלך ואח"כ מכניסין שלטון]

לוי - ינה"ק, וי"ג ינה"ק וי"ג נהי"ק [בי' - ניכר שהכוס משום הבדלה וקידוש]

הלכה ב' (נו: - נו:)

לב"ש נוטלין ואח"כ מוזגין [חשש שידיהם יטמאו משקין באחורי הכוס - לחרדים ופ"מ - ואסור להשתמש בו
[ינתנו ניצוצות לאחוריו ויטמאו ידיו] לבי' - ונטמא תוכו והיין]]

לב"ה מוזגין ואח"כ נוטלין [מותר להשתמש בכוס שאחוריו טמא ואין תוכו טמא ואם נוטלין קודם שמא לא

ינגבו יפה ויטמאו ידיו; נטילת ידים סמוך לברכת המוציא; לחרדים - כר"מ דלא חיישינן שיגע

במשקין שמאחוריו]

לר"מ הנוגע בבית הצביטה (בית יד) של כלי אין חשש שנגע באחוריו לטמא ולהטמא (כב"ה)

לר' יוסי חוששין שנגע לטמא הכוס (כב"ש) ולא להטמא ידיו

לבי' לר"מ נטמא אחוריו של כוס ולא תוכו כב"ה, ור' יוסי כב"ש דנטמא אף תוכו לטמא משקין ולא

ידים

מהלך ד' מיל לפניו לחלה (לעשות עיסתו בטהרה) ולנט"י, ולאחריו או שומרי פרדיסים א"צ לטרוח

מים ראשונים רשות (מצוה) ומ"מ צריך מים שניים, מים אחרונים חובה וא"צ מים שניים

שמואל - נטילת ידים לחולין (חרדים - לעם שאינם כהנים) ולא לתרומה (חרדים ובי' - לכהנים אוכלי תרומה)

במפה (בי') [זריזין], לגי' פ"מ לתרומה ולא לחולין

ר' יוסי - לחולין ולתרומה

נט"י לתרומה עד הפרק, לחולין - לר' חייא בר אשי ורב עד קשרי אצבעות, לריב"ל עד הפרק

לרב הונא נט"י רק לפת, לתני ר' הושעיא לטיבולו במשקה,

לר' זעירא אף לפירות [פ"מ - נקיות, בי' - בידי לחות]

נוטל ידיו שחרית (לבי' - לסעודה) ומתנה לכל היום

בעה"ב בוצע, והפותח בהמוציא הוא מברך ברהמ"ז

הגדול נוטל (לפ"מ מים אחרונים, לחרדים מים ראשונים) בחמשה אחרונים

באמצע המזון מתחילין מן הגדול ולאחריו מן המברך (לפ"מ מזיגת הכוס, לחרדים מים אחרונים)
[שיתקין עצמו לברכה - כשלא הסיבו ביחד בתחלה]

הלכה ג' (נט. - נט. :)

משקינח ידיו ממים ראשונים במפה -

לב"ש מניחה על שלחן טהור ולא על הכסת [שלא יטמא מים מהכסת ויטמא ידיו]
לב"ה על הכסת [ספק טמאת ידים אם יש משקה טופח (לבי' כדי סיכת אבר קטן בלוע) טהור ;
ספק ידים לאכילת חולין להקל (לבי' לא איכפת שיטמאו בתוך הסעודה)]
ולא על השלחן [פ"מ ורמב"ם - מותר להשתמש בשלחן שני לטומאה ויטמא המים ויטמאו האוכלין]
לרשב"א בשם ר"מ ידים כראשון לחולין (פ"מ ובי' - בהכניסם לבית המנוגע כר"ע, חרדים - גזירת י"ח דבר
בסתם ידים ולכן לב"ש ספק לחומרא)
ושניות לתרומה (לפ"מ - אפי' כשהם שניות פוסלות)
לר' אלעזר ב"ר צדוק חולין על טהרת הקודש כתרומה (לחרדים לתי' א' ולבי' - רק כהאי גוונא אמר ב"ש ספק
ידים לחומרא)

שמן על אדם שטבל -

בסך שמן טהור לב"ש נטהר [בטל לגופו], לב"ה כדי סיכת אבר קטן (לפ"מ טפי) טמא
בסך שמן טמא לב"ש כדי סיכת אבר קטן,
לב"ה טמא אפי' טופח (לר"י ומטפיה) [ראב"ד - טומאתו חושבתו; יאמרו שמן נטהר במקוה]

הלכה ד' (נט. : - ס.)

לב"ש מכבדין משוירי אוכל לפני מים אחרונים [איבוד פרורין של כזית (לבי' אפי' פחות מכזית)],
לב"ה א"צ [אסור להשתמש בשמש ע"ה שמניח כזית]

הלכה ה' (ס. - ס.)

כוס א' במוצ"ש - למשנתנו - לב"ש נר ברהמ"ז בשמים הבדלה, לב"ה נר בשמים ברהמ"ז הבדלה
לר"י - לב"ש ולהל' ברהמ"ז בשמים נר הבדלה, לב"ה ברהמ"ז נר בשמים הבדלה (לבבלי איפוך)
יין שלאחר המזון ושמן ערב - לב"ש מברך תחלה על היין ואוחזו בימינו, לב"ה שמן ואוחזו בימינו (לגי'
תוספתא ובבלי איפוך)

גנאי לת"ח לצאת בידיו מבושמות

המשתמש בכהן מעל [אתם קודש לה' והכלים קודם - ככלים]

לב"ש שברא [לשעבר] מאור האש [חדא נהורא], לב"ה בורא [נמי לשעבר] מאורי האש [הרבה גוונים]
לכו"ע בורא פרי הגפן [מתחדש בכל שנה]

{ אש ופרד (אזניו כאמו) עלו במחשבה מששת ימי בראשית ; צבעון וענה הביאו מזיק (פרדה)
אף אני - חברבר (ערוז) ; ל"ו שעות שימשה אור הראשון וברמז"ש נתיירא אדם שנחש בא
לנשכני והקיש שני רעפים זל"ז ויצא אש }

מברכין על אש במוצ"ש [תחלת בריאתה] ומוצאי יו"כ [שְׁבַת האש כל היום (פ"מ - כתחלת ברייתה)]

הלכה ו' (ס. : - סא. :)

אין מברכין על נר ובשמים של גוי [הנר לא שבת ונעבד בו עבירה, בשמים ממסיבה לע"ז] (אבל שלפני חנותו
מותר), למעלה ממתים [לכבוד ולא להנאה], ע"ז [אסור בהנאה]

מברך על אש כשרואה את השלהבת (ולא דרך זכוכית) וקרוב שיכול להשתמש לאורה [וירא את
האור כי טוב ויבדל ; לפ"מ ויבדל - הבדיל האור להאיר מתוך החשך], ולתני ר' אושעיא אפי' רחוק

שלהבת של הקדש לא נהנין ולא מועלין, של ע"ז או מודר הנאה מותרת, מוציאה לרה"ר פטור [אין בו
ממש], משא"כ גחלת

מברך על גחלים לוחשות שהאש נקטפת

ישראל שהדליק מגוי מברכין עליו, גוי שהדליק מגוי לא מברכין עליו [בבלי - אטו גוי ראשון]

מברכין על נר ממבוי שדר בו ישראל א' [תולין שבא ממנו] (דלא כבבלי)

אין מברכין על נר ובשמים העשויין לבשם בגדים, לכבוד שבת

{ הבדיל אור הגנוז לצדיקים לעת"ל; עושה שלום - היום תחום האור והלילה תחום החושך }

בעי ראוי ליהנות מהנר - לשמואל כדי לטוות, לר' יוחנן לראות מה שבכוס ובקערה, לרב חנינא להבחין בין מטבעות; ולתני ר' אושעיא א"צ

הלכה ז' (סא:)

שכח לברך - לב"ש חוזר למקומו [כשוכח כיס אבנים טובות], לב"ה א"צ [טירחא]

מברך עד שיעור עיכול - לשמואל כל זמן שצמא מהסעודה, לר' יוחנן עד שירעב

הלכה ח' (סא: - סב.)

כוס אחד לאחר המזון - לב"ש מברך על היין ואח"כ ברהמ"ז [שמא ישכח בפה"ג דהיא קטנה] (לרש"י לבבלי ישתה ואח"כ ברהמ"ז בלי כוס)

לב"ה ברהמ"ז ואח"כ יין

עונה אמן כששמע סוף הברכה אבל אינו יוצא, לחרדים - ואסור לענות אם מחוייב בברכה [יאמר יצאתי]

שמע ברכה ולא ענה, יצא

לצאת הלל צריך לענות ראשי פרקים (לפ"מ ובי' - לעיכובא, לחרדים לפי' א' למצוה, לפי' ב' לרב ואבא בר חנה לעיכובא ור' חייא בר אבא חולק), בי' - א"צ לענות הללוקה על כל פסוק

מי שלא אכל לא יאמר נברך שאכלנו

אין עונין אמן יתומה - י"ג במחוייב בברכה - לפ"מ ואינו יודע על מה הוא עונה, לערוך בידוע ולא שמעה (בי' - ורוצה לצאת)

אמן קטופה (פ"מ ובי' - בלי נר"ן, ערוך - פסקו לשנים),

אמן חטופה (פ"מ - במהירות (בי' - אמן), ערוך - לפני שגמר)

עונין אמן אחרי גוי ולא אחר כותי אא"כ שמע כל הברכה